

SUOMEN LASTENHOITOALAN LIITTO

Suomen Lastenhoitoalan Liitto
PL 120
00060 Tehy

Suomen Lastenhoitoalan Liitto ry /Asiantuntijakuuleminen /sivistysvaliokunta 26.2.2021 luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laiksi varhaiskasvatuslain muuttamisesta

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi varhaiskasvatuslakia. Esitys tarkentaisi päiväkodin henkilöstön mitoituksesta poikkeamisen alaa. Lisäksi esityksessä ehdotetaan säädettäväksi varhaiskasvatushenkilöstöön kuuluvan velvollisuudesta ilmoittaa havaitsemastaan lapsen varhaiskasvatuksen toteuttamiseen kohdistuvasta epäkohdasta tai epäkohdan uhasta sekä ilmoituksen takia tehtävistä toimenpiteistä epäkohdan, tai sen uhan, poistamiseksi.

Edellä mainittujen lisäksi esitämme, että OKM käynnistää valmistelun alle 3-vuotiaiden ryhmissä varhaiskasvatuksen henkilöstörakenteen palauttamiseksi lapsen edun ja tarpeiden mukaiseksi, sekä vuorohoidon huomioimisen omana kohtanaan varhaiskasvatuslaissa sen erityisyyden takia.

Päiväkodin mitoituksesta poikkeaminen (36 §)

Suomen Lastenhoitoalan Liitto kannattaa ehdotettua muutosta pykälään 36 §. Lakiin lisättävä tarkennus on OKM:n ohjeistuksessa jo tälläkin hetkellä, mutta ohjetta on noudatettu hyvin vaihtelevasti. Ohjeen muuttaminen velvoittavaksi pykäläksi on tärkeä askel oikeaan suuntaan. Samalla tulisi muuttaa tapaa, jolla mitoitus tarkastellaan. Henkilöstömitoitusta tulisi tarkastella **ryhmäkohtaisesti** eikä päiväkotikohtaisesti niin kuin nyt tehdään. Silloin päästään tilanteeseen, jossa mitoitus toteutuu jokaisen lapsen kohdalla koko päivän ajan. Tärkeää on huomioida henkilöstömitoituksessa ja suhdeluissa myös lasten erityisen ja tehostetun tuen tarpeet sekä alle 1-vuotiaat.

Pedagogisesta tai korkeasta koulutustasosta ei ole hyötyä, mikäli resurssit eivät ole kunnossa.

Ryhmäkoko on kaikista tärkein laatutekijä, eikä sen merkitystä voi liiaksi korostaa. Mitä pienempi vertaisryhmä lapsella on, sen paremmat sosiaaliset taidot ovat ja tulevat olemaan. Henkilöstön pysyvyys lisää lapsen psyykkistä hyvinvointia sekä vähentää tottelematonta käytöstä ja ahdistusta. Sen ansiosta myös itsekontrolli kehittyy paremmin ja unen laatu paranee. Henkilöstön pysyvyys on tärkeä erityisesti pienillä lapsilla. Jos hoitaja vaihtuu usein, voi se aiheuttaa stressireaktion ja vaikeuttaa kiintymyssuhteen muodostamista.

Pykälän alla olevat lauseet selkiyttää:

”Päiväkodissa voidaan poiketa 35 §:ssä tarkoitetuista suhdeluista, jos lasten keskimääräiset varhaiskasvatuspäivät ovat jatkuvasti huomattavasti vähäisemmät kuin toimintapäivät.

SUOMEN LASTENHOITOALAN LIITTO

Poikkeaminen voi tapahtua siten, ettei lapsia ole muutoin kuin lyhytaikaisesti yhtäaikaisesti päiväkodissa enempää kuin suhdeluku edellyttää selkiyttää.” Lauseet tulee kirjoittaa muotoon, joka on kaikille lukijoille ja erityisesti lain tulkitsijoille ymmärrettävä.

Suomen Lastenhoitoalan Liiton näkemyksen mukaan esitetty vaihtoehto vahvistaisi pykälän 36 muutosta ja helpottaisi mitoituksen laskemista. Vaihtoehdot eivät siis sulje pois toisiaan vaan täydentävät toisiaan.

Vaihtoehtona on esitetty, että varhaiskasvatusasetuksen 1 §:n 2 momentin mukainen osapäiväisiä kolme vuotta täyttäneitä lapsia koskeva suhdeluku 1/13 tulee poistaa.

Sen lisäksi että erillinen osapäiväisten mitoitus on vaikea soveltaa, asettaa se lapset eriarvoiseen asemaan. Käytännössä osapäiväiset lapset, jotka ovat enintään 5 tuntia päivässä varhaiskasvatuksessa, saavat vähemmän aikaa ja huomiota kasvatusvastuullisilta koska heitä on enemmän per kasvattaja. Siksi olisi tarkoituksenmukaista noudattaa lapsen varhaiskasvatuksessa oloajasta riippumatta yhtä yhtenäistä kolme vuotta täyttäneille sovellettua suhdelukua 1/7.

Henkilökunnan ilmoitusvelvollisuus (54a §) ja Toimenpiteet ilmoituksen takia (54 b §)

Pykälä henkilökunnan ilmoitusvelvollisuudesta on tärkeä ja erittäin kannatettava. Lapsen etu, varhaiskasvatuspalvelujen laadun varmistaminen sekä lain tavoitteiden toteutuminen edellyttävät sitä, että mahdolliset epäkohdat ilmoitetaan avoimesti ja korjataan viipymättä.

Epäkohtiin puuttumista ei saa haitata henkilökunnan pelko kielteisistä vastatoimista. Pykälän toimeenpanoon tulee kiinnittää erityistä huomioita. Suomen Lastenhoitoalan Liittoon tulleiden yhteydenottojen perusteella on tavallista, että työntekijään, joka ilmoittaa epäkohdista, kohdistetaan vastatoimia. Pykälässä edellytetään kirjallista ilmoitusta epäkohdista. On toivottavaa, että esim. sähköposti on riittävä tapa tehdä ilmoitus, jotta kynnys ilmoituksen tekemisestä ei olisi liian korkea. Monet kielteiset vastatoimet johtuvat puutteellisesta johtamisosaamisesta. Myös sen takia on toimeenpanoon kiinnitettävä suurta huomioita, jotta kielteisiä vastatoimia ilmoituksen tehneeseen ei enää ilmene.

Lisäksi on tärkeää, että OKM käynnistää valmistelutyön, jossa palautetaan toimiva sekä lapsen edun ja tarpeiden mukainen henkilöstörakenne alle 3-vuotiaiden ryhmissä, jossa kahdella kolmanneksella tulee olla varhaiskasvatuksen lastenhoitajan kelpoisuus. Jo nyt on nähtävissä, että vuodesta 2030 toteutettavaksi tarkoitettu henkilöstörakenteen muutos ei vastaa erityisesti alle 3-vuotiaiden kasvun, kehityksen ja oppimisen tarpeisiin. Samalla on aiheutunut merkittävää haittaa varhaiskasvatuksen henkilöstön pysyvyydelle, työilmapiirille ja työssä jaksamiselle.

Alle 3-vuotiaille laadukkaat varhaiskasvatuspalvelut edellyttävät ikäryhmän tarpeen mukaisen lastenhoitajaresurssin käyttämistä. Alle 3-vuotiaat eivät hyödy pedagogisista ohjelmista, koska muut asiat

SUOMEN LASTENHOITOALAN LIITTO

ovat tässä kehitysvaiheessa ajankohtaisia, kuten tunteiden alkava kontrollointi, motoriset taidot ja muut konkreettiset asiat. Alle 3-vuotias ei tarvitse sosiaalisten taitojen harjoitusta, vaan turvallisia, läsnä olevia aikuisia. Turvallinen tunnetila ja ilmapiiri ovat tärkeimmät – jos ne puuttuvat tai lapsi on stressaantunut, häiritsee se myös oppimiseen liittyviä aivoalueiden toimintaa, jolloin oppiminen häiriytyy.

Esitämme, että näissä ryhmissä kaksi kasvattajaa kolmesta ovat varhaiskasvatuksen lastenhoitajan kelpoisuuden omaavia kasvattajia. Tämä henkilöstörakenne on kustannustehokas ja tarkoituksenmukainen, sekä helpottaa työnantajia rekrytoimaan pysyvä ja sitoutunut henkilökunta. Samalla helpottuu opettajaresurssin toteuttaminen yli 3-vuotiaille. Esittämämme henkilöstörakenne takaa myös tarvittavan hoidon ja huolenpidon alle 3-vuotiaille lapsille.

Epättyypillisten työsuhteiden ja sen myötä lisääntynyt vuorohoidon tarve nostaa esiin vuorohoidon huomioimisen omana kohtanaan varhaiskasvatuslaissa sen erityisyyden takia. Vuorohoidon toteutuksessa tulee huomioida aina lapsen edun ensisijaisuus. Laadukasta moniammatillista varhaiskasvatusta sekä esiopetusta tulee toteuttaa myös iltaisin ja viikonloppuisin, eli silloin kun lapsi on muutenkin läsnä.

Esitys pykäläksi:

Päiväkodissa alle 3-vuotiaiden ryhmässä tulee kasvatus-, opetus- ja hoitotehtävissä toimivasta 35 §:ssä tarkoitettua henkilöstöstä kolmanneksella olla varhaiskasvatuksen opettajan tai sosionomin kelpoisuus, kahdella kolmanneksella tulee olla varhaiskasvatuksen lastenhoitajan kelpoisuus.

Kuten esityksessä todetaan:

Riittävä henkilöstömitoitus ja varhaiskasvatushenkilöstön ilmoitusvelvollisuus varmistavat varhaiskasvatuksen tavoitteiden saavuttamista ja varhaiskasvatuksen toteuttamista varhaiskasvatuslain edellyttämällä tavalla. Näin ollen nämä toimet edistävät varhaiskasvatuksen laatua. Riittävä henkilöstömäärä parantaa varhaiskasvatuksen työskentelyolosuhteita ja vaikuttaa myös työhyvinvointiin. Tämä puolestaan saattaa lisätä varhaiskasvatusalan vetovoimaa.

Helsingissä 25.2.2021

Eila Seppälä-Vessari

toiminnanjohtaja

Suomen Lastenhoitoalan Liitto